

L a t w e e f c h u   A w i s e s .

Nr. 32. Zettortdeenâ qtâ Augusta 1834.

J a u n a s   s i n n a s .

No Rihgas, Imâ August. Mescha-deg-guns, no ka pehdigâ lappâ sinu dewam, nezehlehs Tschkila = muischas meschâ, bet Zumprawa = muischas rohbeschôs. Wansch sawu zellu wiswairak zaur purra = purweem nehme un ihstendam mescham mas skahdes darrija. Taggad wehl Usmanna = purws ween kwehlo. Mufsu pilschta pawissam wetti irr sabihjusees, jo winnai nelaima tad ween warreja zeltees, kad ug-guns buhtu aiswilzees libds Pesterburgas leelzellam. Bet, ka tam tâ nenotiftu, par to mufsu waldischana neapfussufi gabdaja. Leelee duhmi, kurrus aiswakkar redsejahm, zehlehs no prettugguna, fo walbineeki bija likfuschi kurrinacht, lai ihstena degguma = leefma, pilschta tuwaki nahkufi, neatrohd aisnemama un lai, abbas leefmas fastappuschas, weena ohtra gallu darra. — Zif puhra = weetas purwa us pilsgrunti nobegguschas, fo wehl nesinnam.

No Rihgas, 2trâ August. Mescha-deg-guns, kas 2 neddeli atpakkat Kursemmê Kalna-zeem = muischâ zehlehs un no turrenes bija us Rihgas = rahtes = rohbeschahm aisdeweess, effoht tanni leelâ purwâ, fo Zennu sauz, plazzi, kas libds 20 tabdus gabbalus turr, kas I werst garri un tikpat platti, semma purwa = mescha un dauds feena = kaudses pohstijis. — Mufsu prezzes = tir-gus zaur leelu fausunu gauschi tohp skahdehts; weena weeniga prezze, kas us sweeschahm semmehm tohp eepreeschigi prassita no schejenes, buhwejami balki, newarr us leiju nahkt, jo Daugawa pabrleeku fekla un augschpuffê daschâ weetâ warroht Daugawai, no weena akmina us ohtra lehfdams, fausahm kahjahm pabri tift. (?) — No daschahm mallahm Widsemme nahkt sinna, schagads = labbiba effoht, lai gan no graudeem masa, bet papilnam swarriga un rudsi wel-

koht libds 124 mahrzinus. — Arri Jggauunsemme par schagadds eenahkschanu no laukeem ne suhdsoht.

.....

S e m m e s   k a u d i m   d e r r i g a s   s i n n a s .

Zai brihdi, kad pa wissahm zittahm mallahm Giropâ (ar wahrdu arri pee mums Kursemmê un Widsemme) laifs tik tohti faufs bija, ka labbiba jau negattawa iskalte un sahles un kohki sahze nihzin nihkt, — Spaniëru = semmê 18tâ Juni deenâ tik warrens leetus lija, ka jau pehz pufs stundas uppes libds 21 pehdas augsti pahrluhde. Breesinigas skahdes un nelaines notifke. Puh-di israhwe wiffus tiltus, pohstija wairak kâ 80 sudmallas un mahjas, un aisrahwe 1000 lohpus un 500 zilwekus juhrâ, ka arri leelu ffoh-las = nammu ar wisseem mahzkeem.

Pee Leahles, Jggauun = semmê, nosalle precksch kahdeem gaddeem atpakkat rudsi 2trâ Juli deenâ. Semneeks no Pils = Lohdenes = muischas, noptahwe tuhlin sawu labbibu, eekam wehl puims libds saknes bija aiswilzees. Rna-schi un no saknehm jauni rudsi zehlehs, Juli mehnescha beigumâ seedeja un Mikkelôs dewe 4tu labbibu.

N. R.

P u t n i
j e b   s p a h r n o t i   s c h i h w o t i .

(Weigums.)

(Stattees Nr. 31.)

Prachtigi lassitaji, scheitan, kâ wissur eeksch
Deewa radditahm leetahm, juhs atraddiseet:

Winfch ta miblestiba un wiffi winna likkumi taifni, fwehti, neisidibbinajami gudri. Pee teem pa pahreem dsihwodameem putneem juhs warrat gauschi geldigu gudribu eemantocht; juhs warrat us-tam manniht: „Par fo Deews zilwekeem pawehleja sawds bauschlds, winni buhschoht tikkai weens wihrs un weena seewa, un zittadi ne, ka lauliba, dsihwoht?“ Woi juhtect, tas gan us wiffadu wihsi zilwekam peeklahjigaki effoht, eeksch laulibas pehz Deewa augstas un ne-isgruntejamas gribbeschanas pasauli wairoht, bet wiss-wairak pehz tam, lai wihrs un seewa abbi sawu mahju kohp, sawus behrnus gohdigi audse, un lai tee behrni sim, kam winai preeksch Deewa un preeksch pasfaules peederr: —

Uybohmakeet, kas no teem nabbaga zilweku-behrnineem, kas newarr ka zahleni tublin no ohlas pehz barribu tezzecht, isaugtu, kad zilwekeem ahrypufß laulibas un mauziba behrni radditohs? Wiffi behrni, fo muhsu azzis skattitu, buhtu bahrenischi. Prohtect: tikkai tur, fur tehwinisch ar mahititi gohdiga lauliba, neschkirramã pahrubuhshana dsihwo, tur mahititei no tehwinã palihdsiba, behrneem apkohpshana, apgabdashana un audsinaschana zerrejama. Neapraftams, neisfakkams buhtu tas kauns un neiszeeschama ta schehlaba kristitam zilwekam, kad winisch semmẽ un stary tautas kluhtu, fur lauliba neteek gohdeta, fur behrni bes rahshanas usaug un sawa tehwa waigu nepasihst; tur zilweks flitaks irr, nekã lohps un mescha plehsigais swehrs — tur nedf miblestiba, nedf laime atrohnama.

Pehrkli teek us dashdashadu wihsi taifiti. Katram putnam schẽ sawada skunste un sawada buhweschana. Elohtas, sehjas-medni (sibgas, Trappen), kihwischi un zitti, taifa tikkai no plahnahm ziffahm, no schaggareem, no kaltuschahm sahlehmi un salmeem miggu us lihdsenas semmes.

Dsenni, reekstikli (ohdses), kowahrnas, swirbuli faness few spalwas, smalkas sables un zittas mihkstas ziffas eeksch zaurumeem, kas muhrãs, afmina-kalnds, eeksch kohkeem atrohnamas irr, un tur few taifa filtu

gultinu. Dubjas, balloschi un masee dseedataji istaisa sawu pehrkli, ka blohdu; zeplihst (fo Wahzeeschi sawz par schõhga feynininu: Zaunkõnig), ka krahfui, siblete ka maku u. t. j. pr.

Naw gluschi smeijams, kad sakka, zilweks no schihwoteem, un eepreeksch no putneem, dauds skunstes mahzijeos. Zo stary putneem pateefiba wiffadus ammatneekus atrohnd; pagrabarazzejus: tschurkste, bischu = dsennis, duhkeris, wehra-putnis, pingwins, kowahrna, zihrulis, leddu-swejnooks; muhrneekus: ohdse, afminu = besdeliga, besdeliga, masais strads (melbinu-strads); timmermannus: tuhkans, sible, galwgrohsis (Wendehals); furwuju = meisterus: sible, swahpulis, mehdustrads, wahrna, Uhprikas pulkeem kohpã dsihwodami swahpuli; wehwerus: wehweru-wahlobse un zitti ihpachi par wehweru-putneem Amerikã nosawzami putni; skrohderus: Amerikas ta nosawzams dahrsu-strads (Icterus mutatus) un turpat tee ta ihpachi nosawzami skrohdera = putni; woilaka = taistajus: schubbis, raggis, un tas wissmasakais putnisch, kolibri; un pehdigi welwuju = meisterus: muhsu semmes zeplihst un dauds sweschusemju zeplischi, schaggata, swirbulis un sible ar garro asti. Ka laikam wiffur wiffadi laudis, zits schahds, zits tahds, atrohnamã, ta arri stary scheem ammatneekeem ne retti uscet war radarbigus saglus, laupitajus, kas paschu fainineeku un meisteri (kas mahju uszirte) isdsenn lauka un paschi neitkli ee-ect dsihwoht, ar wahrdu swirbulis, mellais strads, purpurbesdeliga, swirbula-wannags un zitti.

Zãpat arri ohlas katra putna sawadas. Zitti baltus, zitti fallus, zitti brubnus, zitti railbus pantus dehj. Dauds uhdens = putni tikkai weenu paschu pantu, duhkerischi un balloschi dirvus, kaijas trihs, kraukli tschetrus, dadscha-putnini weezus, besdeligas 6—8, irbes un paipalas 14, wista lihds 20 pantus dehj.

Un nu gribbam no ta runnaht, kahdu labbumu zaur teem putneem baudam.

1) Winni apehd neisflaitamus fuffkainus. Tadehl newaijaga swirbulus, wahrnas, schaggatas noschaut un no widdutscha, fur dsihwo, istrauzcht un isdeldeht. Kur schie putni dauds rohnahs, tur laikam dauds fuffkainu, kas ja-apehd, un kad fuffkaina-ehdaji netruhftu, tad teescham muhsu kahposta- un kohka-dahrsi un muhsu meschi dascheem gaddeem no tahrpeem netiftu tif warren pohstifi.

2) Wannagi, ehrgli, maiteschi jeb wutturi apehd pelles, ischuhstas, wardes, ruppustschus, ischirgatus un maitas. To paschu arri kraukli darra.

3) Daschi dauds negeldigas sahles apehd un isdelde.

4) Dauds fehklas teef putneem aisnestas, fur papreeksch nedf tahdas sahles, nedf tahdi kohki auge. Prohti, ne wiffas fehklas un ne wiffi graudi, furrus putni norij, teef eeksch mahgas fasmalzinati, bet tapat, ka ee-ehsti, atkal islaisti. Zaur to augstos un akminainos kalnos sahles atrohd, kas us tahdu wihs issehstas. In sinnam, Banda fallâ (Abfias pasfaules dallâ) duhjas tahdai muskacht-reeksus issehjoht.

5) Urri wiffadas swis teef uhdens-putneem no weena esara ohtra celaisti. Prohti, winni swija-ikru swelijodami sah plehstees, weens no ohtra behg un us tahdu wihs ikrus ismett eeksch zitteem tahlejeem esareem fur papreeksch tahdas swis nedfihwoja.

6) Zitti uhdenputni faweem fuhdeem tahdus leelus akmina-kalnus juhra-smallâ, fur pehz leeluma papilnam brangus muishas-tihrumus warretu ectaifibt, apfuhdo, ta ka tur, fur papreeksch nefas neauge, wiffskaitaka sable fallo.

7) Daschi wannagi teef bruhketi, ka jaktssunni un kurti; winni ta ismahzami, ka jehgeram atnesi sakebruschi tohs zittus putnus, us furreem ta jaktis taisama.

8) Tas fkarbis jeb melnais pehlefans (gusum a-sohs), leels uhdensputnis, teef ismahzihst us swju-kerfchanas.

9) No nekkaitameem putneem warram gallu, pantus, taukus ehst.

10) Dilla seemela juhramallôs dsihwo tahdi uhdens-putni, furreem gauschi mihsstas un beesas spalwas (duhnas). Teem ahda teef norwiltata, un tee tahs semmes laudis no tahdahm ahdahm few drehbes schuhn. — Us spalwa gultahm turrigi laudis gult, un tee, kas rakstiht proht, sim, ka ar spahrnu-spalwahm wiffu putnu, kas leelaki, ka mahjas gailis, warr rakstiht. Schihdi (arri Turki, Armenjani un zitti austrumneeki) raksta labpraht ar kalkuhna-spalwahm, meh un wiffi zitti, kas Latinu bohstius bruhke, ar sohsu-spalwahm; — smalkas rakstifchanas isdohdahs wisslabbafi ar wahrnas- un kraukta-spalwahm. — Ustes-spalwas no pahweem, paradihses-putneem, strauscheem un tee zeffuli no Egrettes-dsehrwes (Wengeru-semme) deen, zeppures ispuschtoht.

Ta skahde, fo putni darra, irr prett to skahdi, fo lohpi, swehri un fuffkaini darra, pawiffam masa un gandrihs nepeeminnama. Bet juuns scheitan fewischki ja-aydohma, ka tas, kas dabbas-leetas proht, no gluschi zittadas skahdes runna, neka tas, kas mahju walda, jeb tihrumu apsehjis un no ta tohs anglus gaida. Dahrneeks, kam wistas burkahnus iskassa, gan dufmigs, un wianam ta padarrita skahde gan fahp; bet rehti tahds, kas to sim, ka zaur schahdu kassifchanu dauds pehrkli un sapulzinafchanas fuffkaincem un tahrpeem teef isjauktas.

Mehs dallam (pehz abrigas isfkattifchanas, pehz dsihwes-wihses un zitteem mehrteem, kas deen, lihdsigu lihdsigam pecheedroht) wiffus putnus diwi leelahm dallahm un fatru daku atkal faweem ihpafschigeem pulkeem.

Ima nodalka.

Sausas semmes putni.

Imais pulks. Plehfigi putni; ar sti-prahm lihkahm knahpahm, ar ihfahm, siwrahm kahjahm, leeleem lihkeem un asseem naggeem.

2trais pulks. Weegl-knahpi, ar ihfahm kahjahm un leelahm, resnahm, tufschahm (tadehl weeglahm) knahpahm.

3schais pulks. **Dsenni**, ar ibsahm kabjahm, widdejahm, schaurahm knahpahm un briksham ar mebli tabdu, kas ar deega pawed-deeni lihbsinajama un aklam garri ischaujama.

4tais pulks. **Kraukli**, ar ibsahm kabjahm, widdejahm, stiprahm, wirspuffè uszeltahm knahpahm.

5tais pulks. **Dseedataji**.

6tais pulks. **Duhjas**.

7tais pulks. **Rubbini**, ar ibsahm kabjahm, palihku, ihfu un masu knahpu.

8tais pulks. **Strauschi**, jeb struhti. Leeli semmes-putni, kas newarr spahrnòs zeltees.

Ultra nodakka.

Uhdens-putni.

9tais (Imais) pulks. **Purra-putni** (briddeji), ar garrahm kabjahm, garru deggonu un garru faklu.

10tais (2trais) pulks. **Peldetaji**, ar peldu-kabjahm un struppahm, wiswairak us

sahga-wihsi eesohbotahm un ahrpuffè ar mihkstu plehwi apgehrbtahm knahpahm.

No katra pulka juns, ja schi prohwe juns pehz patilschanas, tiks us preekschu sawà laikà jo wairak stahstihsts.

Rihgà, tanni 25tâ deenâ Juni mehnescha, 1834tâ gaddâ.

M. W. Ufers.

Teefas fluddinaschana.

Wisseem teem, kam taisnas prassischanas pee tabs atskhtas mantas ta nomirruscha Dauftas Krohna meicha farga Sahbaku Mikkela, kâ arriosan pee to Krohna meschafargu Kauzu Fahni buhtu, tohp no Dauftas pagasta teefas usaizimati, lai libbs 6to Septembra mehnescha deenu f. g., kas tas weengais un isfchgschanas termihns buhs, ar sawahm taisnahm prassischanam scheitan peeteizahs, jo wehlaki neweens wairè netaps klausihsts.

Dauftas pagasta teefa 26tâ Juli 1834.

3
Geddart Strehle, pagasta wezzafais.
(Nr. 234.) Fr. Leh, pagasta teefas frihmeris.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Rihgè tanni 30tâ Juli 1834.

	Sudraba nauda.			Sudraba nauda.	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 rubli 57¼ kap. papihru naudas gelbeja	1	—	1 pohbs kaneppu	—	70
5 — papihru naudas	1	38	1 — linnu labbakas furtes — —	2	40
1 jauns dahlderis	1	32	1 — — flitakas furtes — —	2	10
1 puhrs rudju	1	38	1 — tabaka	1	—
1 — kweeschu	1	50	1 — bselses	—	65
1 — meeschu	1	—	1 — sweesta	2	—
1 — meeschu-putrainnu — — —	1	50	1 muzza silku, preechu muzza — —	5	75
1 — ausu	—	70	1 — — wihkschnu muzza — —	6	—
1 — kweeschu=miltu	3	30	1 — farkanas fahls	6	—
1 — bihdeletu rudju=miltu — — —	2	—	1 — rupjas leddainas fahls — —	5	—
1 — rupju rudju=miltu — — —	1	40	1 — rupjas baltas fahls — —	4	—
1 — firnu	1	40	1 — smalkas fahls	3	90
1 — linnu=sehklas	2	—	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un warra nauda stahw ar papihres naudu weenâ maffa.		
1 — kaneppu =sehklas	1	50			
1 — kinnenu	5	—			

B r i h w d r i f f e h t.

No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes: Hofraht von Braunschweig, graham. pahrluhkotais.

No. 408.